

LOKALFÖRSÖRJNINGSPLAN

TÖREBODA PASTORAT

2022-2032

Svenska kyrkan
TÖREBODA PASTORAT

Innehållsförteckning

Inledning	3
Mål och planeringsförutsättningar	3
Begravningsverksamhetens långsiktiga mål	4
Kyrkobyggnadernas särställning	4
Kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen	4
Omvärldsbevakning	4
Allmänt om pastoratet	5
Befolkningsutveckling och bostadsbyggande	5
Arbete, skola och fritid	5
Kommunikationer	6
Verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar	6
Töreboda pastorat	6
Församlingsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar	7
Jämförelse mellan församlingarnas behov och bestånd av kyrkobyggnader	14
Jämförelse mellan församlingarnas behov och bestånd av församlingshem och övriga verksamhetslokaler	14
Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar	14
Bestånd av mark, byggnader och anläggningar	14
Omfattning och kostnader 2019	14
Fastighetsbeståndets utveckling	15
Församlingsverksamheten och begravningsverksamheten	15
Analyser ur olika perspektiv	15
Sammanfattning	20
Åtgärdsplan och konsekvenser	21
Planerade åtgärder	21
Prognoser 2022–2031	23
Konsekvenser för barn och unga	24

Inledning

Denna lokalförsörjningsplan gäller för Töreboda pastorat, som omfattat Fredsberg-Bäck, Fägre, Hova-Älgårds och Töreboda församlingar. Lokalförsörjningsplanen har fastställts av kyrkofullmäktige den 8 november 2021 och omfattar perioden 2022 – 2032.

Enligt kyrkoordningen ska varje pastorat eller församling som inte ingår i pastorat ha en lokalförsörjningsplan. Lokalförsörjningsplanen ska fastställas av kyrkofullmäktige och kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om den ska ändras (kyrkoordningen 3 kap 2 § och 47 kap 12 §). Närmare bestämmelser finns i Svenska kyrkans bestämmelser om lokalförsörjningsplaner (SvKB 2018:8).

Lokalförsörjningsplanen för Töreboda pastorat är upprättad i enlighet med kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser. Enligt bestämmelserna ska lokalförsörjningsplanen innehålla redogörelse för:

- kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen
- verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar
- bestånd av mark, byggnader och anläggningar
- planerade åtgärder
- konsekvensanalys
- planeringsperioden ska vara minst 10 år

Lokalförsörjningsplanen omfattar både församlings- och begravningsverksamheten. De analyser som redovisas i planen utgår från utfallet 2018–2019.

Detta är pastoratets första lokalförsörjningsplan och förhoppningen är att planen ska vara ett redskap och styrdokument som underlättar och stödjer genomförandet av pastoratets vision, uppdrag och kallelse. Innehållet i planen kommer att vidareutvecklas efterhand, liksom rutinerna för att uppdatera och revidera planen.

De beslut som avser förändringar i fastighetsbeståndet eller annan lokalanvändning ska i huvudsak ske i enlighet med den upprättade lokalförsörjningsplanen. Om kyrkorådet bedömer att annan prioriteringsordning blir nödvändig får frågan tas upp i kyrkorådet och beredas på vanligt sätt inför beslut. Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om lokalförsörjningsplanen ska ändras och till kyrkofullmäktige ange skäl ifall inga ändringar föreslås. För att hålla lokalförsörjningsplanen aktuell ska kyrkorådet ha som delmål att vartannat år pröva planen och ev. revidera den (delmålsår 2023).

Lokalförsörjningsplanen har upprättats av pastoratets processledare i samverkan med en utsedd processgrupp. Överväganden och prioriteringar har gjorts i processgruppen. Beredningen har skett i samverkan med kyrkorådet och församlingsråden enligt de rutiner som gäller inför beslut i kyrkofullmäktige. Synpunkter har också inhämtats från anställda inom olika verksamhetsområden.

Mål och planeringsförutsättningar

Kapitlet innehåller en sammanfattning av de mål och förutsättningar som ligger till grund för upprättandet av lokalförsörjningsplanen, inklusive en redogörelse för kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen.

Mål och utgångspunkter i församlingsinstruktionen

Enligt Svenska kyrkans bestämmelser ska lokalförsörjningsplanen relatera till församlingsinstruktionen. Det betyder att lokalförsörjningsplanen ska bidra till att församlingarna kan utföra sitt uppdrag och sin kallelse i lokaler som är ändamålsenliga med en långsiktigt hållbar resurshushållning.

Övergripande vision för Svenska kyrkan i Töreboda pastorat är enligt beslutad församlingsinstruktionen "Tillsammans". Pastoratet vill lyfta fram drömmar, tankar och förhoppningar om kyrka, pastorat, liv och tro. Detta ska vara vägledande i beslut och det fortsatta arbetet i pastoratet. Ett genomgående tema i församlingsinstruktionen är "Tillsammans", genom relationer, samverkan, dialog och kommunikation. Pastoratets mål och vision ska genomsyra hela pastoratet. Genom att arbeta tillsammans kan kyrkan vara relevant och beröra fler. Kyrkan ska finnas till både för dem som är vana vid kyrkan och för dem som är mindre bekanta med kyrkan.

Begravningsverksamhetens långsiktiga mål

Begravningsverksamhetens alla uppgifter ska utföras på ett professionellt och etiskt sätt med fokus på den samtida kyrkogården som förenar nya seder med tradition. Unika kulturmiljöer samt naturvärden ska bevaras och vårdas.

Kyrkobyggnadernas särställning

Enligt Svenska kyrkans bestämmelser ska kyrkobyggnadernas särställning beaktas i lokalförsörjningsplaneringen. Kyrkobyggnaderna har en unik betydelse för församlingarnas möjlighet att utföra det grundläggande uppdraget. De är också viktiga identitetsbärare för såväl enskilda församlingar som för hela Svenska kyrkan. En viktig utgångspunkt för lokalförsörjningsplanen är att kyrkorna och det kyrkliga kulturarvet som helhet representerar ett av de mest värdefulla inslagen i kulturmiljön.

Samtliga kyrkor inom pastoratet är skyddade enligt kulturmiljölagen. För skyddade kyrkobyggnader, begravningsplatser och kyrkotomter gäller att de ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värden inte minskar och deras karaktärer inte förvanskas. De får inte på något sätt väsentligt förändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

Kyrkofullmäktiges mål för lokalförsörjningen

Inför upprättandet av lokalförsörjningsplanen har kyrkofullmäktige fastställt följande inriktningsmål:

Övergripande mål:

Pastoratet ska kunna utföra den grundläggande uppgiften och övriga uppgifter i ändamålsenliga lokaler med en långsiktigt hållbar resursanvändning:

- Lokalerna ska främja ett växande och varierat gudstjänstliv och fungera för övrig kyrklig verksamhet och för begravningsverksamheten.
- Töreboda pastorat ska senast år 2030 ha uppnått klimatneutralitet.
- Bedriva en långsiktig hållbar fastighetsförvaltning så att den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler minskar.
- Årskostnaden för församlingsverksamhetens fastigheter ska sträva mot 27 % av pastoratets relevanta intäkter (kyrkoavgift, medel från prästlönetillgångarna och det nationella utjämningsbidraget).
- Årskostnaden för begravningsverksamhetens fastigheter ska sträva mot 13 % av verksamhetens relevanta intäkter.
- När så är möjligt använda egen kompetens vid åtgärder/reparationer av fastigheterna.
- De fastigheter som pastoratet inte har behov av avyttras när så är möjligt (kyrkorna är undantagna).

De av kyrkofullmäktige beslutade målen bör ses över och ev. revideras vartannat år.

Omvärldsbevakning

I kapitlet redogörs för faktorer i omvärlden som väntas få betydelse för församlingarnas lokalförsörjning under de kommande tio åren. Omvärldsbeskrivningen baseras på den som togs fram inför upprättandet av

församlingsinstruktionen 2020, på den egna verksamhetsstatistiken samt analyser av kommunernas förslag till översiktsplan, bostadsbyggnadsplan och befolkningsprognoser.

Allmänt om pastoratet

Töreboda pastorat, med församlingarna Fredsberg-Bäck, Fägre, Hova-Älgårås och Töreboda, är en del av Svenska kyrkan, Skara stift och den världsvida kyrkan. Pastoratet är beläget mellan Vänern och Vättern. Det geografiska området motsvarar Töreboda kommun och viss del av Gullspångs kommun (Hova). De fyra församlingarna är relativt olika, med såväl tätort som landsbygd.

Här finns människor som lever ett gott liv, men sociala problem och hälsoproblem ligger över rikssnittet. Den socioekonomiska spännvidden i Töreboda pastorat är stor. Antalet människor i pastoratet ökar kraftigt under sommarsäsongen. Områdena kring Göta kanal och sjön Viken samt närheten till Tiveden erbjuder en vacker natur som lockar många turister till varierade utomhusaktiviteter. Det finns också ett stort antal sommarstugor i området som ägs av utländska och svenska fastighetsägare.

Många barnfamiljer tillhör socioekonomiskt svaga grupper. Då vi lever i kommuner med stort hjälpbehov, där psykiatri och socialtjänst är hårt belastade spiller detta över på pastoratets arbete inom diakonin. Detta behov har ökat under den pågående pandemin. Många ungdomar hamnar i barn- och ungdomspsykiatriens långa köer. Föräldrar känner ibland maktlöshet när vården inte räcker till.

Genom åren har en relativt stor mängd människor anlänt till vårt pastorat från andra länder. Det finns en spännvidd vad gäller religion, kultur, språk, intressen, familjesituation, ekonomi, psykisk ohälsa. Att finnas till som kyrka för alla dessa människor är en del av vårt pastorats utmaning. Migrationsverkets planer är att under 2021 lägga ned boenden för asylsökande i framför allt Moholm och Älgårås. Detta kommer att påverka dessa orter genom att skolorna på resp. ort kommer att ha färre elever, vilket också kommer att påverka pastoratet.

Medlemsutveckling

Medlemsantalet minskar på grund av utträden, avlidna, utflyttningar och minskat antal dop. Trots detta har pastoratet relativt stort antal kyrkotillhöriga. Den 11 maj 2021, som är senast tillgänglig statistik, hade pastoratet 11 419 invånare varav 7 501 var medlemmar i Svenska kyrkan, dvs 65,7 % av pastoratet invånare är medlemmar. Kyrkotillhöriga i riket var 2019 ca 56 %. Tillgänglig prognos visar att antalet medlemmar 2030 förväntas minska till 4 761, vilket motsvarar ca 52 % av befolkningen.

Befolkningsutveckling och bostadsbyggande

Töreboda pastorat sammanfaller till ytan med Töreboda kommun och till viss del med Gullspång kommun (Hova). I Töreboda kommuns översiktsplan (ännu ej beslutad av kommunfullmäktige) anges att Töreboda är kommunens centralort med kommunens enda trafikerade tågstation och att offentlig och kommersiell service i första hand koncentreras hit. Orterna Moholm och Älgårås ska vara kommunens serviceorter. Målet är att befolkningen i kommunen ska öka med 750 nya invånare till 10 000 invånare. Nya områden för bostadsbebyggelse ska i första hand lokaliseras till Töreboda, Moholm och Älgårås. Gullspångs kommun saknar i nuläget en uppdaterad översiktsplan.

Arbete, skola och fritid

I pastoratet erbjuds arbetstillfällen både privat och i offentlig sektor. Många jobb finns inom skola, vård och omsorg, tillverkning, byggverksamhet, handel och jordbruk. Många pendlar till arbete i närliggande kommuner.

Orten Töreboda har förutom grundskola också kommunal vuxenutbildning och ett naturgymnasium med internat. I Hova och Älgårås finns skola för åk F-6 samt förskola, i Fredsberg finns friskola och i Moholm finns skola för åk F-6 samt förskola och fritidshem.

Föreningslivet domineras av idrottsföreningar, intresseföreningar och nätverk. Andra kristna kyrkor är Pingstkyrkan, Equmeniakyrkan och Salemkyrkan.

Kommunikationer

De allmänna kommunikationerna för Töreboda kommun ska utvecklas och förbättras. Enligt förslaget ska kommunen arbeta för att ett nytt stationsläge i Moholm och för Älgårås utveckla nya busslinjer och tätare turer. För landsbygden ska planering ske med ett "hela resan" perspektiv, vilket innebär att byten mellan olika trafikslag underlättas. Detta gäller för såväl vardagresor som resor för rekreation och turism.

Verksamhetens utveckling samt behov av mark, byggnader och anläggningar

I kapitlet sammanfattas planerade verksamhetsförändringar som bedöms påverka behovet av mark, byggnader och anläggningar under perioden 2022–2032. Kapitlet innehåller också en bedömning av lokalbehov utifrån de aktiviteter och volymer som församlingarna planerar för. Bedömningen har gjorts utan hänsyn till befintligt bestånd, för att tydliggöra hur de verkliga lokalbehoven ser ut. Uppgifterna om verksamhetens utveckling är hämtade från församlingsinstruktionen, församlingarnas verksamhetsplaner, begravningsverksamhetens verksamhetsplan och övriga styrdokument samt från arbetsmöten med kyrkoherden, verksamhetsansvariga och svar från församlingsråden.

Töreboda pastorat

Töreboda pastorat sammanfaller med geografiskt med Töreboda kommun och omfattar församlingarna Fredsberg-Bäck, Fägre och Töreboda. I pastoratet ingår också Hova-Älgårås församling. Älgårås ingår i Töreboda kommun och Hova ingår i Gullspångs kommun.

Befolknings- och medlemsutveckling

Se sid 5.

Ekonomisk utveckling

För budgetåret 2021 förväntas årets resultat uppgå till + 3 425 tkr och det totala egna kapitalet till 43, 5 mkr. En flerårssimulering för 2021 – 2026 visar att ett underskott uppkommer för räkenskapsåret 2026 med – 1 800 tkr och det egna kapitalet till 35,8 mkr. Beslutat måll kapital 2021 är 25, 8 mkr, en omprövning av måll kapital måste ske vid kommande mandatperiod.

Redan 2023 riskerar pastoratet att gå med underskott. Detta gör att församlingsverksamheten i första hand behöver minska sina totala kostnader för att ha en ekonomi i balans. Intäkterna för begravningsverksamheten förväntas öka fram till 2026 och täcka begravningsverksamhetens ökade kostnader. Se bilaga 1, flerårsprognos.

Personal

Under 2021 hade pastoratet 37 anställda fördelade på 18 tjänster i församlingsverksamheten och 14,5 i begravningsverksamheten. Några beslut om förändringar i bemanningen har inte fattats.

Församlingsverksamhetens och den gemensamma administrationens personal har sin arbetsplats i Töreboda församlingshem. Begravningsverksamhetens personal är fördelad på de fyra församlingarna, som i nuläget utgår från servicebyggnaderna i resp. församling.

För att underlätta samutnyttjande av resurser pågår en utredning om en samlokalisering av begravningsverksamheten görs, så att alla "arbetslag" utgår från Töreboda. Utredningen har påbörjats och förväntas inte träda i kraft förrän 2023.

Ideella medarbetare

Pastoratet har många värdefulla medarbetare som arbetar ideellt. Under 2019 fanns i barn- och ungdomsverksamheten 17 personer som ledare varav 3 var anställda och övriga ideella.

Andra ideella är våra körsångare i våra vuxenkörer, kyrkvårdar, ideella inom diakonin med flera. I en av församlingarna är det enbart kyrkvårdar som bemannar vid förrättningar och gudstjänster på helger. Sannolikt kommer pastoratet i framtiden ha behov av ytterligare ideella medarbetare.

Församlingsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar

Viktiga utgångspunkter för pastoratets planering är en ökad satsning på bl. a en omfattande barn- och ungdomsverksamhet, ett rikt gudstjänstliv, kravet på att ha en budget i balans samt en anpassning av kommunernas planerade utveckling, vilket skulle kunna innebära att befolkningen ökar i vissa orter och ev. minskar i de övriga delarna i pastoratet.

Detta avsnitt sammanfattar församlingsverksamhetens utveckling under de kommande tio åren samt en bedömning av lokalbehovet uppdelat på kyrkobyggnader och församlingshem/verksamhetslokaler. (Begreppet lokalbehov används såväl för byggnader, anläggningar som för mark.) Bedömningen bygger på planerade verksamheter, aktiviteter som planeras och förväntade volymer. Underlag har hämtats från verksamhetsstatistik, bokningsstatistik och från intervjuer med verksamhetsansvariga och från församlingsråden.

Samtliga församlingsråd har haft möjlighet att svara på en remiss med frågorna: Vad ska vi ha kyrkan till om 10 år, Vad ska församlingen göra om 10 år, Vilka byggnader behövs för denna verksamhet samt hur man kan öka nyttjandegraden av kyrkorna och ev. andra lösningar.

Fredsberg-Bäcks församling

Församlingsverksamheten i Fredsberg-Bäcks församling bedrivs i Fredsbergs församlingshem. Bäcks församlingshem används så gott som uteslutande som förråd både för församlingsverksamheten och för begravningsverksamheten. Den 31 december 2020 hade församlingen 705 medlemmar (70,1 %). För beskrivning av verksamheten se verksamhetsplan för 2021.

Verksamhetens utveckling – lokalbehov kyrkobyggnader (Tillgänglig gudstjänststatistik för 2019 uppvisar stora brister. Ovanstående statistik har hämtats från bokningssystemet.) Lokalnyttjande se sid 5.

I församlingen finns två kyrkor: Bäck och Fredsberg. Fredsberg har under 2019 haft 23 gudstjänster och andra sammankomster, i snitt 1,9 per/månad. Bäck har haft 16 gudstjänster och andra sammankomster. I snitt 1,33 per/månad. Båda kyrkorna används hela året.

Förrättningar: Dop, vigsel och begravning

Under 2019 har Fredsberg haft 21 förrättningar och Bäck har haft en förrättning.

Under de senaste åren har antalet gudstjänster och andra sammankomster minskat i församlingens kyrkor. Detta gäller även deltagare. Målsättningen för perioden 2022–2032 är att antalet minst ska ligga kvar på 2019 års nivå för båda kyrkorna.

Församlingsrådet har i sin verksamhetsplan för 2021 planerat att gudstjänstlivet och barn- och ungdomsarbetet ska fortsätta på samma sätt som under 2020.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Bäcks kyrka har i nuläget en bruksareal (BRA) på 195 m² och Fredsbergs kyrka har en bruksareal på 687 m². Av tillgänglig statistik (2019) för hela församlingen framgår att antalet gudstjänstbesökare för andra gudstjänster uppgick till 1 058 och för huvudgudstjänster till 696 st. I snitt 62 besökare vid andra gudstjänster och 49 vid huvudgudstjänster fördelat på två kyrkor.

Detta är teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till alla påverkansfaktorer. Bedömningen måste vara att det finns tillräckligt med kyrkolokaler, vilket församlingen behöver förhålla sig till. Nyttjandegraden för Fredsberg och Bäckes kyrkor bör öka för gudstjänster och andra sammankomster. Ev. skulle en viss anpassning av kyrkorna kunna innebära att det finns möjlighet för andra typer av sammankomster och att nyttjandet av kyrkorna ökar (till exempel ta bort bänkar).

Verksamhetens utveckling – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Bäckes församlingshem har under 2019 endast använts i mindre omfattning till något enstaka sammanträde och vuxenverksamhet. Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Bäckes samlingssal var 0,48 % (nyttjandegrad i % per lokal).

I **Fredsbergs församlingshem** består aktiviteterna av barn- och ungdomsverksamhet, musikverksamhet, övrig vuxenverksamhet och sammanträden. Viss extern uthyrning har förekommit under 2019. Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Fredsbergs församlingshem var totalt 9,16 % (nyttjandegrad i % per lokal). Församlingen har haft ett gott samarbete med Fredsbergs friskola.

Lokalbehov – församlingshem

Utifrån de synpunkter som framkommit i intervjuer med anställda görs bedömningen att det inte finns behov av Bäckes samlingssal för verksamhet med barn och unga, musikverksamhet, diakoni och övrig vuxenverksamhet. Av tillgänglig statistik framgår att Bäckes samlingssal använts vid 3 tillfällen under 2019.

För Fredsbergs församlingshem krävs under de kommande 10-årsperiod en uppfräschning och sannolikt finns också ett renoveringsbehov. Planerat barn – och ungdomsverksamhet för de kommande 5 åren kan komma att påverka att en bättre anpassning behövs av lokalerna som passar för barn- och ungdom men som också passar för musikverksamhet och vuxenverksamhet. Bedömningen är att dessa aktiviteter kommer att fortsätta på samma sätt som tidigare.

I samtal med diakonins personal har framkommit att något behov inte föreligger för användning av Fredsbergs församlingshem för diakonins dagliga verksamhet.

Församlingsrådets remissvar

Fredsbergs församlingsråd har i sitt remissvar uttryckt att de vill att kyrkan ska vara en mötesplats för människor i livets stora händelser (dop, bröllop, begravning) samt mötesplatser i vardagen med grupper inom barn och unga, diakoni, migration, musik, internationellt arbete och pilgrim. Församlingsrådet har pekat på att det är viktigt att finnas till och underlätta vardagen för människor och finnas till där samhället brister.

På frågan om vad församlingen ska göra om 10 år har församlingsrådet olika förslag på mötesplatser som till exempel drop-in-vigslar och drop-in-dop, barnverksamhet och skapa mötesplatser där människor från olika bakgrunder kan mötas och utbyta livserfarenheter.

Församlingsrådet anser att både Fredsbergs församlingshem och Bäckes församlingshem ska vara just ett hem för församlingarna.

För att öka nyttjandet av kyrkorna föreslås konserter, möten av olika slag, kyrkans vardagliga verksamhet, körövningar, mötesrum med föreläsningar med mera (se också svar från församlingsrådet)

Fägre församling

Församlingen har tre lokaler för församlingsverksamheten, Fägregården och lägenhet, Mo församlingshem och Trästena kyrkstuga.

Församlingsverksamheten i församlingen bedrivs i **Mo församlingshem**. **Fägregården** används i mindre utsträckning till församlingsverksamheten. **Trästena kyrkstuga** används inte i någon större utsträckning.

Den 31 december 2020 hade församlingen 1 523 medlemmar (69,6 %). För beskrivning av verksamheten se verksamhetsplan för 2021.

Verksamhetens utveckling – lokalbehov kyrkobyggnader (Tillgänglig gudstjänststatistik för 2019 uppvisar stora brister. Ovanstående statistik har hämtats från bokningssystemet).

I församlingen finns 8 kyrkor: Beateberg (vinterstängd 5 månader) har under 2019 haft 16 musikgudstjänster och andra sammankomster, i snitt 2,29 per/månad, då det inte är vinterstängt. Bällefors (vinterstängd 5 månader) 1 sammankomst för hela året. Ekeskog har haft 16 gudstjänster och sammankomster, i snitt 1,33 per/månad. Fägre har haft 13 gudstjänster och sammankomster, i snitt 1,08 per/månad. Hjälstad har haft 22 andakter, musikgudstjänster och sammankomster, i snitt 1,83 per/månad. Mo har haft 35 andakter, gudstjänster och sammankomster, i snitt 2,92 per/månad. Sveneby (vinterstängd) 1 sammankomst under hela året. Trästena har haft 18 gudstjänster och sammankomster, i snitt 1,5 per/månad.

Beateberg, Bällefors och Sveneby har varit vinterstängda 5 månader, men alla typer förrättningar har tillåtit.

Förrättningar: Dop, vigsel och begravning

Under 2019 har Beateberg haft 21 förrättningar (huvudsakligen dop och vigslar), Bällefors 4 förrättningar, Ekeskog 1 förrättning, Fägre 19 förrättningar, Hjälstad 5 förrättningar, Mo 7 förrättningar, Trästena 3 förrättningar och Sveneby ingen förrättning.

Under de senaste åren har antalet gudstjänster och andra sammankomster minskat i församlingens kyrkor. Detta gäller även deltagare. Målsättningen för perioden 2022–2032 är att antalet minst ska ligga kvar på 2019 års nivå för de kyrkor som används hela året och för en av de vinterstängda kyrkorna.

Församlingsrådet har i sin verksamhetsplan för 2021 prioriterat utvecklingsområdena gudstjänstliv och kyrkans närvaro i samhället och har som kortsiktiga mål ökat samtal om "tro och liv" för alla åldrar, ett stärkt diakonalt arbete, ett utvecklat ideellt arbete och plan för dop och dopuppföljning.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Bruksarealen (BRA) för Fägre församlingskyrkor uppgår till:

Beateberg	521 m ²
Bällefors	233 m ²
Ekeskog	170 m ²
Fägre	294 m ²
Hjälstad	289 m ²
Mo	257 m ²
Sveneby	196 m ²
Trästena	234 m ²

Av tillgänglig statistik (2019) för församlingen framgår att antalet gudstjänstbesökare för andra gudstjänster uppgick till 2 582 och för huvudgudstjänster till 842 st. I snitt 54 besökare vid andra gudstjänster och 25 vid huvudgudstjänster fördelat på fem kyrkor som använts hela året och på två som används 7 månader/år, en kyrka används ej.

Detta är teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till alla påverkansfaktorer. Bedömningen måste vara att det i Fägre församling finns ett överskott av kyrkolokaler, vilket församlingen behöver förhålla sig till. Nyttjandegraden för de kyrkor som används hela året bör öka för gudstjänster och andra sammankomster. Ev. skulle olika anpassningar (till exempel ta bort kyrkbänkar) i vissa kyrkor de närmaste 10 åren kunna göra

det möjligt för andra sammankomster till exempel samtalsgrupper, syföreningar, olika samtal inför förrättningar, körövningar och vissa delar av barn- och ungdomsverksamhet. Andra åtgärder som är möjliga är till exempel att vinterstänga kyrkor och lägga någon/några i "malpåse".

Verksamhetens utveckling församlingshem och övriga verksamhetslokaler

I **Fägregården** består aktiviteterna av vuxenverksamhet (gympa), övrig församlingsverksamhet, sammanträden samt viss extern uthyrning. Fägregården används också för olika samlingar för dop, begravning och vigsel. Lägenheten som hör till Fägregården är inte uthyrd (upphörde 2020). Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Fägregården var 8 % (nyttjandegrad i % per lokal).

I **Mo församlingshem** består aktiviteterna av barn- och ungdomsverksamhet, vuxenverksamhet, musikverksamhet, sammanträden samt viss extern uthyrning. Samlingar för dop och begravningar förekommer i mindre omfattning, för sådana samlingar har församlingen i stället hänvisat till Fägregården. Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Mo församlingshem var 10,39 % (nyttjandegrad i % per lokal).

I **Trästena kyrkstuga** förekommer viss vuxenverksamhet (målargrupp) (framgår inte av bokningssystemet). Av tillgänglig statistik framgår att nyttjandegraden för Trästena kyrkstuga var 0 % (nyttjandegrad i % per lokal). I realiteten har kyrkstugan haft en högre nyttjandegrad.

Lokalbehov – församlingshem

För att kunna bedriva en bra och funktionell verksamhet för barn och unga, musikverksamhet och övrig församlingsverksamhet krävs ev. en viss anpassning av **Mo församlingshem**, detta har framkommit i samtal med verksamhetsansvariga. Ett önskemål från diakonins sida finns ett behov av att ev. hyra en mindre lokal mer centralt i Moholm som skulle kunna användas som expedition för diakonins verksamhet. I församlingshemmet saknas bra lokal som passar för expedition för diakonin.

Av de synpunkter som framkommit i intervjuer med anställda görs bedömningen att det inte finns behov av **Fägregården** för verksamhet med barn och unga, musikverksamhet, diakoni och övrig vuxenverksamhet. För att kunna hyra ut lägenheten som finns i Fägregården krävs en större renovering.

Trästena kyrkstuga nyttjas i väldigt liten omfattning, varför församlingsverksamheten inte har behov av lokalen.

Församlingsrådets remissvar

Fägre församlingsrådet har i sitt remissvar uttalat att den grundläggande uppgiften måste anses vara vår huvuduppgift även i framtiden och att aktuell församlingsinstruktion är vårt styrdokument. I svaret anges också att församlingen vill ha en kyrka som är öppen för alla med aktivt församlingsliv och med en berikande gudstjänstgemenskap.

På frågan vad församlingen ska göra om 10 år har församlingsrådet föreslagit bl. a en aktiv barn- och ungdomsverksamhet, en bred diakonal verksamhet, många ideella medarbetare, utökade kontakter med andra aktörer i samhället och att verka för att församlingen ska arbeta aktivt med klimat och miljö.

Församlingsrådet har föreslagit att **Sveneby kyrka** läggs i "malpåse" och att två kyrkor, (**Beateberg** och **Bällefors**) hålls vinterstängda. Församlingsrådet har inte tagit ställning till om alla typer av förrättningar ska tillåtas i en vinterstängd kyrka. Församlingsrådet är positiva till att göra anpassningar i kyrkorna för att på så sätt ge utrymme för att använda kyrkorna mer till exempel körövningar, viss del av barnverksamheten med mera för att på så sätt öka nyttjandet av kyrkorna.

Församlingsrådet är positiva till att överlämna **Trästena kyrkstuga** till begravningsverksamheten under förutsättning att församlingsverksamheten har möjlighet att hyra lokalen.

Vad gäller församlingshemmen **Fägregården** och **Mo församlingshem**, anser församlingsrådet att tydliga utredningar med noggranna kostnadsberäkningar vad avser reparation och underhåll är nödvändiga innan någon form av beslut tas, detta gäller även för övriga församlingshem i pastoratet.

Hova-Älgårås församling

Församlingen har två lokaler för församlingsverksamheten, Hova församlingshem och Älgårås församlingshem.

Församlingsverksamhet bedrivs i **Hova församlingshem**. **Älgårås församlingshem** används inte i någon större utsträckning för församlingsverksamheten. Den 31 december 2020 hade församlingen 1 886 medlemmar (64,7 %). För beskrivning av verksamheten se verksamhetsplan för 2021

Verksamhetens utveckling – lokalbehov kyrkobyggnader (Tillgänglig gudstjänststatistik för 2019 uppvisar stora brister. Ovanstående statistik har hämtats från bokningssystemet).

I Hova-Älgårås församling finns tre kyrkor: **Gårdsjö**, **Hova** och **Älgårås**. Hova kyrka har under 2019 använts till 58 gudstjänster och övriga sammankomster. I snitt ca 5 per/månad. Älgårås kyrka har under 2019 använts till 30 gudstjänster och andra sammankomster. I snitt 2,5 per/månad. Gårdsjö kyrka har varit vinterstängd 4 månader och användes vid 4 tillfällen under 2019 till gudstjänster och andra sammankomster. I snitt 1 per/månad

Förrättningar: Dop vigsel och begravning

Under 2019 har Hova kyrka haft 20 förrättningar (dop, vigsel och begravning), Hova gravkapell 19 förrättningar (begravningar), Gårdsjö 10 förrättningar och Älgårås 19 förrättningar.

Under de senaste åren har antalet gudstjänster och andra sammankomster minskat i församlingens kyrkor. Detta gäller även deltagare. Målsättningen för perioden 2022–2032 är att antalet minst ska ligga kvar på 2019 års nivå för de kyrkor som används hela året och för den vinterstängda kyrkan.

Församlingsrådet i församlingen har i sin verksamhetsplan för 2021 planerat för utveckling av gudstjänster barn och ungdom, kyrkans närvaro i samhället och pilgrimsvandringar. Kortsiktiga mål för församlingen: fungerande gudstjänstgrupper, grupper för barn och unga, körer för olika åldrar och pilgrimsgrupper.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Bruksarealen (BRA) för Hova-Älgårås tre kyrkor är i nuläget för Gårdsjö kyrka 462 m², för Hova kyrka 508 m² och för Älgårås kyrka 252 m².

Av tillgänglig statistik för hela församlingen (2019) framgår att antalet gudstjänstbesökare för andra gudstjänster uppgick till 3 160 och för huvudgudstjänster 1 073 fördelat på tre kyrkor. I snitt 55 besökare vid andra gudstjänster och 22 besökare vid huvudgudstjänster.

Detta är teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till alla påverkansfaktorer. Bedömningen måste vara att det för Hova-Älgårås församling ev. kan finnas ett mindre överskott av kyrkolokaler (Gårdsjö), vilket församlingen behöver förhålla sig till. Nyttjandegraden för Hova och Älgårås har varit god under 2019, men kan säkerligen öka med en god planering. Församlingen bör fundera på om en ev. anpassning (ta bort kyrkbänkar) i till exempel Hova kyrka kan vara aktuell för att bibehålla och ev. öka nyttjandegraden. Församlingen bör fundera på om det går att förlägga vissa/ eller delar församlingsverksamheten till Hova kyrka för att öka nyttjandegraden.

Verksamhetens utveckling – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

En stor del av aktiviteterna i **Hova församlingshem** består av samlingar dagtid (till exempel dop- och begravningskaffe), barn- och ungdomsverksamhet, musikverksamhet, vuxenverksamhet, övrig församlingsverksamhet och sammanträden. Viss extern uthyrning har förekommit 2019.

Viss anpassning/utökning av lokaler kan komma att behövas för barn- och ungdomsverksamheten i Hova församlingshem. För diakonin finns bra möjligheter att ha expedition. För musikverksamhet och vuxenverksamhet finns bra lokaler i församlingshemmet. Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Hova församlingshem var 19,56 % (nyttjandegrad i % per lokal)

I **Älgårås församlingshem** dominerar extern uthyrning och övrig församlingsverksamhet. En liten del består av aktiviteter med musikverksamhet. Inga aktiviteter med barn och ungdom har förekommit. Av tillgänglig statistik (2019) framgår att nyttjandegraden för Älgårås församlingshem var 3,49 % (nyttjandegrad i % per lokal).

Lokalbehov – församlingshem

För Hova församlingshem krävs under de kommande 10 åren en uppfräschning och en ev. anpassning för ett aktivt barn och ungdomsverksamhet.

Av de synpunkter som framkommit i intervjuer med anställda görs bedömningen att det de kommande åren inte finns behov av Älgårås församlingshem för verksamhet med barn och unga, musikverksamhet, diakoni och övrig vuxenverksamhet.

Församlingsrådets remissvar

I Hova-Älgårås remissvar finns en önskan om stor regelbundenhet och att församlingen vill ha gudstjänster varje söndag, gärna fler mässor och också någon typ av gudstjänst mitt i veckan. Församlingsrådet anser att det viktigt att ha en god samverkan med andra kyrkor och andra organisationer/föreningar i samhället.

Församlingsrådet föreslår regelbundna aktiviteter utomhus till exempel pilgrimsvandringar. Musik ska spela en viktigare roll i kyrkan än den gjort hittills. Församlingsrådet föreslår också soppluncher tillsammans med Mokyrcan i Hova och Afternoon Tea.

På frågan vad församlingen ska göra om tio år svarar församlingsrådet att man i församlingen till exempel vill ha en aktiv barnverksamhet, "egna" konfirmandgrupper, en uppsökande verksamhet och att man bör bli bättre på att kommunicera vårt budskap och en ordentlig Alpha- och Beta-verksamhet.

Församlingsrådet pekar på att det är viktigt att Svenska kyrkan för många står för en stabil och trygg grund när det händer stora saker i samhället och att man vill synas och berätta vad man gör och vad man kan erbjuda.

Församlingsrådet menar att det absolut inte finns någon möjlighet att avyttra fler fastigheter. Kyrkorna ska vara kyrkor med kristna aktiviteter som kan kompletteras med musikevenemang och att församlingshemmen behålls men kan hyras ut i större utsträckning,

Töreboda församling

Församlingsverksamheten och administrationen bedrivs i Töreboda församlingshem. Den 31 december 2019 har församlingen 3 387 medlemmar (63,7 %). För beskrivning av verksamheten se verksamhetsplan för 2021.

Verksamhetens utveckling – lokalbehov kyrkobyggnader (Tillgänglig gudstjänststatistik för 2019 uppvisar stora brister. Ovanstående statistik har hämtats från bokningssystemet.)

I Töreboda församling finns två kyrkor: **Halna** och **Töreboda**.

Halna kyrka (vinterstängd 5 månader) har under 2019 använts till 14 gudstjänst och sammankomster (under vinterstängning används Halna bygdegård), i snitt 2 per/månad. Töreboda kyrka har under 2019 haft 155 gudstjänster och andra sammankomster, i snitt ca 13 per/månad.

Förrättningar: Dop, vigsel och begravning

Under 2019 har Töreboda kyrka haft 83 förrättningar (dop, vigslar och begravningar) och Halna har under samma tid haft 7 förrättningar.

Under de senaste åren har antalet gudstjänster och andra sammankomster minskat i församlingens kyrkor. Detta gäller även deltagare. Målsättningen för perioden 2022–2032 är att antalet minst ska ligga kvar på 2019 års nivå för den kyrka som används hela året och för den vinterstängda kyrkan.

Församlingsrådet i församlingen har i sin verksamhetsplan för 2021 inte klart uttryckt vilka prioriteringar som församlingen vill arbeta med. Det nuvarande gudstjänstfirandet planerar församlingen att fortsätta med. Församlingen lämnar också önskemål om att körerna i församlingen finns med i församlingsarbetet, liksom lunchmusik i Töreboda kyrka, sommarmusik i Halna kyrka och gemensamma körsatsningar.

Lokalbehov – kyrkobyggnader

Bruksarealen för Töreboda församlings två kyrkor är i nuläget för Halna kyrka 289 m² och för Töreboda kyrka 717 m².

Av tillgänglig statistik för hela församlingen (2019) framgår att antalet gudstjänstbesökare för andra gudstjänster uppgick till 8 081 och för huvudgudstjänster 1 827 fördelat på två kyrkor. I snitt ca 118 för andra gudstjänster och ca 34 för huvudgudstjänster.

Detta är teoretiska beräkningar som inte tar hänsyn till alla påverkansfaktorer. Nyttjandegraden för *Töreboda kyrka* är mycket god. Kyrkan är den kyrka i pastoratet där det firas flest gudstjänster. Med god planering kan skulle nyttjandet ev. kunna öka ytterligare och på så sätt avlasta nyttjandetryck för Töreboda församlingshem. En ev. anpassning (till exempel ta bort bänkar) kan behövas för att bibehålla och öka nyttjandegraden. För *Halna* kyrka bör församlingsrådet fundera på ev. anpassning i kyrkan och att bibehålla vinterstängningen som funnits tidigare.

Verksamhetens utveckling – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

En stor del av aktiviteterna i Töreboda församlingshem består av samlingar dagtid (till exempel dop- och begravningskaffe, borgliga begravningar), barn- och ungdomsverksamhet, musikverksamhet, diakoniverksamhet, sammanträden, andra samlingar och extern uthyrning. I församlingshemmet finns också arbetsplatser för församlingsverksamheten och administrationen. AV tillgänglig statistik framgår att nyttjandegraden för Töreboda församlingshem uppgår till totalt 42 % (nyttjandegrad i % per lokal).

Lokalbehov – församlingshem

För Töreboda församlingshem krävs under de kommande 10 åren en uppfräschning och ev. en anpassning som möter verksamhetens behov, från musikerna har det bl. a. framförts ett önskemål om en särskild "körsal" för körverksamheten. En ökade nyttjandegrad i församlingshemmet gör att lokalerna blir slitna och behöver ett grundunderhåll oftare än 10 år.

Församlingsrådets remissvar

Töreboda församlingsråd menar att det viktigaste är att vi behåller våra kyrkor i första hand och att överlämna en kyrka till nationell nivå får vara en sista utväg. Det känns däremot bättre att lägga en kyrka i "malpåse". Att fortsätta med vinterstänga vissa kyrkor är ett måste för att minska dyra uppvärmningskostnader.

På sikt krävs att pastoratet minskar antalet lokaler, kanske främst de som har en låg nyttjandegrad. Ett förslag är att man får avyttra någon lokal eller kanske överlåta till någon lokal förening, men man måste gå varligt fram eftersom dessa byggnader betyder mycket för bygdens folk. För att kunna avvara till exempel ett församlingshem krävs kanske någon form av anpassning i kyrkan. Det kan vara stora eller mindre ombyggnader. Församlingsrådet är positiva till att göra en mindre förändring i Töreboda kyrka.

Församlingsrådet har också diskuterat någon form av tidlös på pastoratets kyrkor för att kunna hålla mer öppen sommartid.

I ett muntligt svar har församlingsrådet uttryckt att man är positiv till att ha Halna kyrka vinterstängd om församlingen i stället får möjlighet att hålla "bordsgudstjänster" i Halna bygdegård.

Jämförelse mellan församlingarnas behov och bestånd av kyrkobyggnader

Den totala bruksarealen (BRA) för pastoratets kyrkobyggnader (15) uppgår till 5 512 m². Antalet platser i resp. kyrkobyggnad är inte känt.

Jämförelse mellan församlingarnas behov och bestånd av församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Befintligt bestånd för pastoratets församlingshem, övriga församlingslokaler samt museum uppgår 2021 till 4 065 m² (BRA) (Gula villan, 129 m² ej medräknad). Framtida behov av församlingshem och övriga verksamhetslokaler för församlingsverksamheten under de närmaste 10 åren skulle kunna beräknas till 2 770 m² (BRA), en minskning med ca 1 295 m² för församlingshem och övriga verksamhetslokaler. Detta förutsätter att minst fyra lokaler som idag tillhör församlingsverksamheten och som 2019 hade låg nyttjandegrad avvecklas, hyrs ut eller ev. överläts till begravningsverksamheten.

Begravningsverksamhetens utveckling och behov av mark, byggnader och anläggningar

Antalet begravingar väntas öka under de kommande tio åren. Begravningsverksamhetens utökade behov av kyrkogårdsmark finns främst i Hova och Ekeskog. Närmare inventering och analys krävs för att kunna göra en relevant bedömning av behovet av kyrkogårdsmark.

Implementering av en ny förvaltningsorganisation inleds under 2022. Samlokalisering av begravningsverksamhetens verksamhet föreslås koncentrerad till Töreboda och all personal skulle i så fall utgå från Töreboda. Detta innebär att ny och större förvaltningsbyggnad måste byggas för personal, fordon, verkstad med mera.

Översyn av det befintligt byggnadsbestånd som hör till begravningsverksamheten bör göras under de kommande två åren. Planering av vilket behov av förråd med mera som behövs vid resp. kyrkogård måste ses över. Viss anpassning av befintliga lokaler behöver troligen göras.

Bestånd av mark, byggnader och anläggningar

Kapitlet innehåller en redogörelse för beståndet av mark, byggnader och anläggningar samt en sammanfattning av de analyser som genomförts inför upprättandet av åtgärdsplan. En översiktlig sammanställning från Fastighetsregistret finns som särskilda bilagor där fördelningen mellan församlingsverksamheten och begravningsverksamheten framgår (bilaga 2 och 3).

Omfattning och kostnader 2019

År 2019 omfattade byggnadsbeståndet totalt ca 12 523 m² bruksarea (BRA) och ca 1 428 371 m² markareal. Av den totala bruksarealen (BRA) avser 10 903 m² församlingsverksamheten och 1 620 m² begravningsverksamheten. Församlingsverksamhetens markareal uppgår till 1 216 652 m², 1 061 982 m² av denna areal avser skog. Begravningsverksamhetens markareal uppgår till 217 798 m². Uppgifterna är hämtade från fastighetsregistret och är avstämda mot uppgifter som hämtats från Lantmäteriet. Vissa felaktigheter finns i pastoratets fastighetsregister och behöver därför justeras så att uppgifterna stämmer mot Lantmäteriets uppgifter.

Totalt antal byggnader som nyttjas var den 1 januari 2021 68 st. Under våren 2021 har Hova prästgård med tillhörande flyglar och förråd sålts varför det totala antalet byggnader minskat med 4. Totalt antal byggnader är nu 64 (38 för församlingsverksamheten och 26 för begravningsverksamheten).

Pastoratets fastighetskostnader (församlingsverksamheten och begravningsverksamheten)

Pastoratets totala fastighetskostnader uppgick för 2020 till 8 040 000 kr fördelat på församlingsverksamheten med 6 639 000 kr (83 %) och begravningsverksamheten 1 401 000 kr (17 %). I fastighetskostnaderna ingår driftskostnader, planerat underhåll och personalkostnader.

Pastoratet har under 2019–2020 reviderat vård- och underhållsplanerna för samtliga 15 kyrkor och kyrkorådet har hösten 2020 antagit planerna som ett styrdokument. Beräknad underhållskostnad för pastoratets 15 kyrkor beräknas till ca 53 mkr för tiden 2020–2031. Beräknad underhållskostnad för bårhus/sockenmagasin är för samma tid beräknad till ca 2,6 mkr. För större delen av underhåll-/reparationskostnaderna för kyrkorna finns möjlighet att söka bidrag KAE/KUB eftersom alla kyrkor är byggda före 1939.

För pastoratets övriga fastigheter finns i nuläget (2021) inga framarbetade "vård- och underhållsplaner" liknande de som finns för kyrkorna. Det är därför omöjligt att redogöra för hur stor underhållsskulden är. Det kan konstateras att många av pastoratets övriga fastigheter är i stort behov av reparationer/underhåll och att underhållet är eftersatt sedan många år tillbaka. Pastoratet bör ta fram vård- och underhållsplaner för samtliga fastigheter. Dessa planer bör vara klara till det av pastoratet angivna delmålet 2023.

Kyrkogårdar

Pastoratet har 18 kyrkogårdar. Vård- och underhållsplaner för pastoratets kyrkogårdar har upprättats 2016. Förslagen som finns beskrivna i planerna har inte åtgärdats i någon större utsträckning. Kyrkogårdarna är en värdefull del av vårt gemensamma kulturarv och det är därför av stor vikt att de sköts väl. I planerna påpekas bl. a att generella vårdåtgärder behövs vad gäller murar, grindar, staket, träd och buskar, belysning och tillgänglighetsanpassningar för bl. a servicestationer, gångar och toaletter. I planerna finns inga kostnadsförslag angivna. Ytterligare utredningar och beräkningar avseende kostnader för kyrkogårdarna behöver tas fram i form av åtgärder och långsiktiga planer.

Fastighetsbeståndets utveckling

Församlingsverksamheten och begravningsverksamheten

Det finns i nuläget inga beslut om ev. avveckling av några fastigheter i församlingsverksamheten, det blir kyrkorådets uppgift de kommande två åren att utreda och komma med förslag om åtgärder. I och med att medlemsantalet förändras minskar intäkterna för församlingsverksamheten. Vinterstängning av vissa kyrkor bidrar troligen till en minskning av den totala energianvändningen. Förbättrade energikällor krävs för att minska den totala energianvändningen för kyrkor och församlingar.

För begravningsverksamhetens fastigheter förväntas att kostnadsutvecklingen följer intäktsutvecklingen. Den genomlysning som pågår av omorganisationen för begravningsverksamheten kan medföra ett ev. ökat fastighetsbestånd (m²) i Töreboda och en ev. minskning av fastighetsbeståndet (främst förråd) i övriga delar av pastoratet. Förbättrade energikällor krävs även för begravningsverksamhetens lokaler för att minska energianvändningen, alternativt att vissa förråd blir kallställda.

Analyser ur olika perspektiv

Församlingsverksamheten

Kyrkobyggnaderna

Fastighetskostnad per kvadratmeter (driftskostnad per kvm BRA)

År 2019 kostade kyrkobyggnaderna i genomsnitt 508 kr/m², med en spridning från 140 kr till 1 293 kr/m²

(rikssnittet 372 kr), se också bilaga 5. (I beräkningen ingår kostnader för värme, el, tillsyn och skötsel, försäkring, larm, reparationer, planerat underhåll och avskrivningar) Gårdsjö hade lägsta kostnaden och Trästena hade den högsta kostanden per kvm.

Fastighetskostnad per nyttjad timme

Den genomsnittliga fastighetskostnaden (2019) per nyttjad timme uppgick till 6 974 kr/ nyttjad timme, med en spridning från 1 288 kr till 19 615 kr/nyttjad timme. (Se också bilaga 5). Högsta kostnaderna hade Sveneby kyrka. (I beräkningen ingår kostnader för värme, el, tillsyn och skötsel, försäkring, larm, reparationer, planerat underhåll och avskrivningar). Hjälsstad hade lägst kostnad och Sveneby hade den högsta kostanden per kvm.

Församlingshem och andra samlingslokaler

Fastighetskostnader per kvadratmeter (BRA)

År 2019 kostade församlingshemmen och andra samlingslokaler (totalt 4 633 kr) i genomsnitt 579 kr/m², med en spridning från 118 kr till 1 384 kr/m². (se även bilaga TT) Bäcks samlingslokal har haft den lägsta kostnaden och Fredsberg har haft den högsta.

Fastighetskostnad per nyttjad timme

Den genomsnittliga fastighetskostnaden (2019) per nyttjad timme uppgick till 18 305 kr/nyttjad timme med en spridning från 171 kr till 7 382 kr/m². (I kostnaderna ingår värme, el, tillsyn och skötsel, försäkring och larm, reparationer, planerat underhåll, avskrivningar). Mo församlingshem har haft den lägsta kostnaden och Trästena kyrkstuga den högsta kostnaden.

Begravningsverksamhetens fastighetskostnader

Den årliga kostnaden för begravningsverksamhetens fastigheter är i nuläget inte känd med beräknas öka med avsevärda belopp under den kommande tioårsperioden.

Fastighetskostnad per kvadratmeter

För 2020 uppgick fastighetskostnaderna för begravningsverksamheten till 1 401 000 kr, i genomsnitt 865 kr/m².

Lokalnyttjande

Inför upprättandet av lokalförsörjningsplanen har lokalnyttjandet analyserats genom beräkningar av byggnadernas bokningsgrad och fyllnadsgrad. Beräkningarna avser 2019.

Bokningsgrad och fyllnadsgrad – kyrkobyggnader

Av tillgänglig statistik från bokningssystemet framgår att bokad tid endast avser tiden för gudstjänst eller annan sammankomst, någon tid för förberedelse eller efterarbete finns inte angiven i bokningssystemet, vilket får anses utgöra en brist. Bedömningen är att nyttjandegraden för gudstjänster, andra sammankomster och förrättningar egentligen är högre. Antalet nyttjade tillfällen per kyrka framgår av avsnitt för resp. församling.

Tillgänglig tid och utnyttjad tid – församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Nyttjad tid (antal timmar per år) för församlingshemmen har beräknats utifrån den verksamhet som bedrevs under 2019. Den nyttjande tiden är beräknad i förhållande till tillgänglig tid (4 380 tim.)

Församlingshem	Nyttjad tid(tim./år)	Nyttjad tid i %	Varav extern uthyrning %
Töreboda församlingshem	1475	34 %	1,4 %
Hova församlingshem	561	13 %	4 %
Mo församlingshem	514	12 %	5 %
Fredsbergs församlingshem	307	7 %	0

Älgårås församlingshem	207	5 %	2 %
Fägregården	159	4 %	0,7 %
Bäcks samlingssal		0,48 %	0
Trästena kyrkstuga	2	0	0

Kulturvärden

Uppgifter om kulturvärden för kyrkor och bårhus/sockenmagasin är hämtade från pastoratets vård- och underhållsplaner. Detaljerad information om resp. kyrka och bårhus/sockenmagasin framgår av styrdokumentens vård- och underhållsplaner. Samtliga kyrkor och bårhus/sockenmagasin i pastoratet är skyddade enligt kulturmiljölagen.

Församlingsverksamheten

Fredsberg-Bäcks församling

Bäcks kyrka ligger sydväst om Töreboda och är medeltida. Föregående kyrka var en timmerkyrka som förmodligen bestod av ett rektangulärt långhus och ett smalare rakslutet kor. Nuvarande kyrka är uppförd 1749, tornet tillkom 1750. Kyrkan är representativ för de relativt få kyrkor som byggdes på 1700-talet. Kyrkan har ett kulturhistoriskt värde i sin exteriör. Vissa delar och inventarier har ett omistligt kulturhistoriskt värde.

Fredsbergs kyrka är en medeltida socken med kyrkan belägen på en ås. I Peringskiölds Monumenta kan man se en tornlös kyrka med ett smalare rakslutet kor, vapenhus i söder och en fristående klockstapel. Kyrkan byggdes om 1689 och fick då ett tresidigt avslutat korparti, ett västtorn, ett vapenhus och en större sakristia. Nuvarande kyrka uppfördes 1814. Kyrkan har exteriört ett högt kulturhistoriskt värde. Vissa delar och inventarier har ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Fägre församling

Beatebergs kyrka ligger på en grusås i en brant vid sjön Vikens östra strand. 1758 flyttades en tidig 1600-tals träkyrka från Ryholms sätesgård till Beateberg. Kyrkan är ritad av arkitekt Emil Langlet och är en av 12 centralkyrkor som uppförts i Sverige. Beateberg är idag en av Langlets bäst bevarade hexagoner. Kyrkan byggdes 1877–1880. Beatebergs kyrka har ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Bällefors kyrka är belägen sydost om Moholm. Den äldsta kyrkobyggnaden var troligen endast en enkel träkyrka. Därefter uppfördes en stenkyrka. Den fick sin nuvarande utformning på 1600–1700-talet. Det nuvarande koret är från 1666. Exteriört och interiört har kyrkan ett kulturhistoriskt värde. De medeltida delarna i kyrkan och vissa inventarier har ett högt kulturhistoriskt värde.

Ekeskogs kyrka är belägen väster om sjön Viken. Kyrkan uppfördes under slutet av 1100-talet eller i början av 1200-talet. Till kyrkan hör en klockstapel som troligen är uppförd under 1300-talet. Kyrkan har ett högt kulturhistoriskt värde. Invändigt präglas kyrkan av den barocka tidens ideal i inredning. De bemålade taken har mycket högt kulturhistoriskt värde och även medeltida skulpturer och den medeltida madonnan i trä. Tornstapeln i Ekeskog är sannolikt en av de äldsta i landet. Hjärtstocken är en så kallad björnstock som endast finns tre av i landet. Tornstapeln får anses unik och har ett omistligt kulturhistoriskt värde.

Fägre kyrka uppfördes som en romansk stenkyrka under tidig medeltid. Under senmedeltid byggdes kyrkan om. Stjärnvalven med pilastrar i den västra delen av långhuset till och taket kunde höjas. På 1100–1200-talet byggdes långhus och torn. Kyrkan är med sina tydligt avläsbara historiska årsringar av hög klass, både in- och utvändigt och har ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Hjälstads kyrka uppfördes troligen i slutet av 1100-talet eller i början av 1200-talet. Den utvidgades åt väster och öster 1689, och koret fick sin nuvarande utformning. Exteriört och interiört har kyrkan ett visst kulturhistoriskt värde. De medeltida delarna av kyrkan och vissa inventarier har ett högt kulturhistoriskt värde. Två av kyrkklockorna har ett mycket högt kulturhistoriskt värde.

Mo kyrka är belägen i samhället Moholm. Kyrkan uppfördes i slutet av 1200-talet eller i början av 1300-talet. Kyrkan har delvis medeltida murverk men fick sitt nuvarande utseende under 1700- och 1800-talen. Exteriört och interiört har kyrkan med de medeltida delarna av kyrkan ett högt kulturhistoriskt värde. Vissa inventarier har i sig ett högt kulturhistoriskt värde.

Sveneby kyrka ligger ca 15 km sydost om Mariestad och ca 15 km sydväst om Töreboda. Kyrkan uppfördes under 1100-talet ett par hundra meter från Sveneby säteri. Västra delen av långhuset är medeltida. I kyrkan hänger två krucifix, ett från 1200-talet och ett från 1120-talet. Till kyrkan hör en fristående klockstapel som byggdes 1749. In- och utvändigt har kyrkan ett kulturhistoriskt värde. Del medeltida delarna ett mycket högt värde. Den mycket gamla och speciella klockstapeln har ett högt kulturhistoriskt värde.

Trästena kyrka uppfördes 1854, på ny platssöder om den medeltida kyrkplatsen där en stenkyrka var placerad. Trästena kyrka är en enskeppig salskyrka med fullbrett, kor. Öster om koret finns en rundad absid. Den välbevarade exteriören har ett högt kulturhistoriskt värde. Predikstolen och den äldre dopfunten har ett högre kulturhistoriskt intresse.

Hova-Älgårås församling

Gårdsjö kyrka är belägen i stationssamhället Gårdsjö nordost om Hova. Kyrkan (kapell) uppfördes 1939 efter ritningar av Julius Samuelsson. Kyrkan är ett fint exempel i kapellrörelsens verksamhet. I kombination med de genomarbetade och arkitekturen, huvudsakligen i nationalromantisk stil har exteriören ett högt kulturhistoriskt värde.

Hova kyrka byggdes 1100–1349. 1723 slog blixten ner i kyrkan mitt under en gudstjänst, vilket medförde att den till stor del raserades. Femton människor omkom. Den nuvarande kyrkan byggdes upp under åren 1723–1734. Kyrka har ett kulturhistoriskt värde. Vissa äldre inventarier har ett högt kulturhistoriskt värde.

Älgårås kyrka, en få träkyrkor i Skara stift, på gränsen mellan Tiveden och Bergslagen. Kyrkan uppfördes på 1400-talet (1460–1469) och är en av få bevarade träkyrkorna i landet med sina medeltida byggnadsdelar. Älgårås medeltida träkyrka är av riksintresse och har som helhet ett mycket högt kulturhistoriskt kulturvärde och är närmast omistlig.

Töreboda församling

Halna kyrka i kyrkbyn Halna ligger placerad på en höjd. Kyrkan föregicks av en medeltida kyrka, uppförd i liggande timmer. Denna var belägen 500 m väster om nuvarande kyrka. Enligt inskription är Halna nuvarande kyrka uppförd 1904–1896. Arkitekt vara Folke Zettervall. och flera delar från den medeltida kyrkan finns bevarade. Kyrkan har exteriört ett högt kulturhistoriskt värde, dels på grund av känd arkitekt, dels på grund av få förändringar från byggnadstiden. Invändigt är den mindre intressant ur kulturhistorisk synpunkt, då flera förändringar lett till ett splittrat intryck.

Töreboda kyrka, föregångare till kyrkan var Björkängs kapell. Kapellet byggdes på 1200-talet och revs i mitten av 1600-talet och ett nytt byggdes på samma plats. 1869 revs kapellet i samband med att en ny kyrka började byggas på ny plats. Kyrkan stod färdig 1870. Arkitekt var Albert Törnqvist, bördig från Stockholm. Från föregående kyrka finns bevarat flera inventarier bland annat dopfunt, storklockan, altarpuppssats med skulpturer från 1400-talet. Det finns ett högt hantverksmässigt värde i kyrkan. Utvändigt är kyrkan intakt sedan byggnadstiden och har ett högt kulturhistoriskt värde. Byggnadsdelar och inventarier från den tidigare kyrkan har i sig ett högt kulturhistoriskt värde. Som helhet har Töreboda kyrka ett kulturhistoriskt värde.

Begravningsverksamheten

Bårhus i Töreboda (renoverat 20–21), Hova och Älgårås används i nuläget som bårhus. Bårhuset i Beateberg, Bällefors, Fägre, Halna och Mo samt sockenmagasinen i Hova och Fredsberg används som förråd. Samtliga bårhus och sockenmagasin anses kulturhistoriskt värdefulla inom begravningsverksamheten.

Ändamålsenlighet

Inför upprättandet av lokalförsörjningsplanen har en bedömning gjorts av lokalernas ändamålsenlighet för nuvarande och framtida verksamheter. Bedömningarna har gjorts av processgruppen med ledning av reviderade vård- och underhållsplaner. Byggnadernas ändamålsenlighet har kategoriserats enligt följande:

Kategori 1 = uppfyller verksamhetens krav

Kategori 2 = godtagbar med vissa brister, behov av åtgärder inom tio år

Kategori 3 = uppfyller ej verksamhetens krav, åtgärder inom tio år.

Kyrkobyggnader

Pastoratets 15 kyrkor bedöms alla tillhöra kategori 1 och uppfyller därmed kraven, men samtliga kyrkor bedöms också tillhöra kategori 2. Bristerna är identifierade och beskrivna i pastoratets vård- och underhållsplaner.

Församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Hova församlingshem, Älgårås församlingshem, Fredsbergs församlingshem, Fägregården, Mo församlingshem, Trästena kyrkstuga och Töreboda församlingshem bedöms tillhöra kategori 1, men dessa lokaler bedöms också tillhöra kategori 2, i behov av underhåll och reparationer inom de närmaste 10 åren. Bäckes samlingslokal hamnar i kategori 3 och uppfyller inte verksamhetens krav. De brister och behov av åtgärder som krävs (kategori 2 och 3) är inte kända, eftersom vård- och underhållsplaner, liknande de som finns för kyrkorna, saknas för församlingshem och övriga verksamhetslokaler. För dessa lokaler krävs omfattande utredningar och planer för att kunna fastställa vård- och underhållsbehovet för de kommande 10 åren.

Begravningsverksamhetens lokaler och mark

Ändamålsenligheten har bedömts för servicebyggnaderna, förråden, gravkapellet, bårhusen och sockenmagasinen samt kyrkogårdarna.

Flertalet av dessa byggnader hamnar i kategori 1 och uppfyller därmed kraven, men de allra flesta hamnar också i kategori 2 där ändamålsenligheten är godtagbar men där det finns brister och behov av reparationer och underhåll inom den närmaste 10-årsperioden. (Bårhus och sockenmagasin klassas som kulturbyggnader om de är byggda före 1939.) 11 av begravningsverksamhetens lokaler värms upp med direktverkande el, en har luftvärmepump installerad och övriga saknar uppvärmning.

Kyrkogårdar

Pastoratet har 18 kyrkogårdar, alla hamnar i kategori 1 och i kategori 2. Verksamhetens behov uppfylls men brister förekommer som behöver åtgärdas inom en 10-årsperiod.

Teknisk status

I samband med upprättandet av lokalförsörjningsplanen har en granskning gjorts för att ta reda på vilka byggnader som inte uppfyller lagar och myndighetskrav riktade mot fastighetsägaren och arbetsgivaren.

Granskningen är gjord av processgruppen med ledning av reviderade vård- och underhållsplaner och redovisas i form av en helhetsbedömning per byggnad enligt följande kategoriindelning:

Kategori 1 = god teknisk status

Kategori 2 = brister i byggnadernas grundsystem, installationer och ytskikt, behov av åtgärder inom tio år

Kategori 3 = uppfyller ej lagar och myndighetskrav. Kräver åtgärder inom tio år (bl. a gäller följande lagar: kulturminneslagen, begravningslagen, begravningsförordningen, ordningslagen, arbetsmiljölagen, diskrimineringslagen)

Kyrkobyggnader

Granskningen av kyrkobyggnadernas tekniska status med avseende på grundsystem och installationer bygger på reviderade vård- och underhållsplaner. Alla kyrkobyggnader utom Hjälstad och Sveneby (kategori 2) har god teknisk status och hamnar i kategori 1.

Alla kyrkor, utom Töreboda kyrka, hamnar också i kategori 2 och är i behov av olika åtgärder de kommande 10 åren. Samtliga 15 kyrkor hamnar också i kategori 3, alltså uppfyller ej lagar och regler. I huvudsak gäller detta olika typer tillgänglighetsanpassning till exempel ramper inomhus och utomhus, för låga läktarbarriärer och vissa delar i brandskyddet.

Församlingshem och övriga verksamhetslokaler

Av pastoratets sju församlingshem och en kyrkstuga bedöms Hova församlingshem, Töreboda församlingshem, Fredsbergs församlingshem, Älgårds församlingshem och Färegården hamnar i kategori 1. Alla församlingshem hamnar också i kategori 2 och är i behov av reparation och underhåll inom de närmaste tio åren. Tre av församlingshemmen hamnar också i kategori 3 vad gäller vissa delar i tillgänglighet.

Begravningsverksamhetens lokaler

Begravningsverksamheten förvaltar 27 byggnader, varav 12 är bårhus/sockenmagasin. Vissa av bårhusen/sockenmagasinen används också till förråd i begravningsverksamheten.

Åtta av de nio bårhusen/sockenmagasinen hamnar i kategori 1, förutom sockenmagasinet i Fredsberg. Fyra av dessa byggnader hamnar också i kategori 2 och en hamnar också i kategori 3.

Av begravningsverksamhetens övriga byggnader (servicebyggnader, förråd, garage med mera) hamnar dessa byggnader i kategori 1 men också i kategori 2, brister som behöver åtgärdas inom tio år. (Se också avsnittet om ändamålsenlighet).

Kyrkogårdar

I pastoratet finns 18 kyrkogårdar (nya och gamla kyrkogårdar, minneslundar, askgravplatser). Samtliga kyrkogårdar hamnar i kategori 2 och 3. Vad gäller den tekniska status som inte uppfyller lagar och myndighetskrav, är det i första hand åtgärder avseende tillgänglighetsanpassning som till exempel handikapptoiletter gångar, murar, servicestationer, föryngring av buskar och träd med mera som krävs.

Energi och miljö

Enligt kyrkofullmäktiges långsiktiga mål ska Töreboda pastorat senast år 2030 ha uppnått klimatneutralitet samt bedriva en långsiktig hållbar fastighetsförvaltning så att den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler minskar. Kyrkofullmäktiges långsiktiga mål stämmer överens med Svenska kyrkans färdplan för klimatet som är beslutad av kyrkostyrelsen.

De i färdplanen angivna effektmålen ska följas och en plan med olika etappmål bör upprättas. Etappmål för 2022–2023 bör tas fram i början av 2022. Bl. a. bör energianvändningen ses över för samtliga lokaler och att aktiva val görs för förnybar el och liknande. Det bör finnas ett strukturerat arbete för att fasa ut arbetsmaskiner/verktyg som drivs med fossila bränslen. En hållbar och klimatsmart förvaltning av mark/gröna ytor/kyrkogårdar och begravningsplatser ska finnas. Den biologiska mångfalden och gröna kulturarvet bör stärkas på våra kyrkogårdar och andra grönytor måste skötas så miljövänligt som möjligt. (se även Svenska kyrkans färdplan för klimatet)

Sammanfattning

Överkapacitet på lokaler

Analyser av lokalnyttjandet och jämförelser mellan församlingarnas behov och fastighetsbestånd visar att det finns ett beräkningsmässigt överskott på lokaler inom pastoratet. Kyrkofullmäktige har inte beslutat om något mål med en genomsnittlig nyttjandegrad för kyrkor och samlingssalar. Bedömningen är att det finns goda möjligheter att utveckla församlingsverksamheten inom befintligt bestånd utan att behöva skaffa mer

lokaler. För begravningsverksamheten kommer det ev. krävas viss "nybyggnation" i Töreboda när en omorganisation genomförs.

Kostnaderna måste minska

Den vikande medlemsutvecklingen för med sig minskade intäkter för församlingsverksamheten, som redan 2023 beräknas gå med ett betydande underskott, därefter ökar underskottet under åren 2024–2025. Om inget görs kommer det att bli allt svårare att utföra den grundläggande uppgiften och uppfylla de av kyrkofullmäktige beslutade långsiktiga prioriteringarna till exempel barn- och ungdomsarbete, ett rikt gudstjänstliv och bra musik- och körverksamhet.

Det finns i nuläget inga planer på att säga upp personal för att minska kostnaderna. Kyrkofullmäktige har i stället beslutat att pröva andra vägar för att få ekonomin i balans. En väg är att se över och minska fastighetskostnaderna.

I pastoratets fastighetsbestånd har kyrkorna en särställning och Svenska kyrkan har en skyldighet att bevara och tillgängliggöra kyrkornas och kyrkomiljöernas kulturvärden. För vård och underhåll för kyrkorna bidrar staten med medel via den kyrkoantikvariska ersättningen (KAE). Den möjligheten saknas för övriga byggnader och lokaler inom församlingsverksamheten. Så långt det är möjligt måste pastoratet värna om de kulturvärden och identitetsvärden som finns i kyrkor och kyrkomiljöer, men på sikt kommer det inte att vara möjligt att bevara alla byggnader så att de kan användas året runt. I närtid kommer flera kyrkor att behöva vinterstängas och på sikt kan det bli aktuellt med att lägga flera kyrkor i "malpåse". Begravningsverksamheten väntas ha täckning för sina kostnader under planperioden.

Åtgärdsplan och konsekvenser

I kapitlet redovisad åtgärdsplan för åren 2022–2032. Åtgärdsplanen bygger på en samlad bedömning och prioritering av de behov och åtgärder som identifierats under planeringsarbetet.

I kapitlet redovisas en sammanfattning av planerade åtgärder under perioden samt en kort beskrivning av varje åtgärd med motiveringar och förväntade konsekvenser. Prognoser redovisas för den förväntade utvecklingen om åtgärdsplanen genomförs. En sammanfattning visas för de förväntade konsekvenserna utifrån olika perspektiv.

Åtgärderna har värderats av pastoratets processgrupp samt beretts i församlingsråden, och kyrkorådet inför Kyrkofullmäktiges fastställande av lokalförsörjningsplanen.

Planerade åtgärder

Vid upprättandet av åtgärdsplanen har beslutade mål och förutsättningar prioriterats:

- Varje församling ska kunna utföra den grundläggande uppgiften och övriga uppgifter i ändamålsenliga lokaler med en långsiktigt hållbar resursanvändning.
- Arbetet bland barn och unga är prioriterat.
- Årskostnaden för församlingsverksamhetens mark, byggnader och anläggningar bör i genomsnitt motsvara 27 % av församlingsverksamhetens årliga intäkt.
- Årskostnaden för begravningsverksamhetens fastigheter ska sträva mot 13 % av verksamhetens relevanta intäkter.
- När så är möjligt använda egen kompetens vid åtgärder/reparationer av fastigheterna.
- De fastigheter som pastoratet inte har behov av avyttras när så är möjligt (kyrkorna är undantagna).

Det är viktigt att noga följa den ekonomiska utvecklingen och att kyrkoråd och kyrkofullmäktige fattar viktiga beslut i tid. Prognoserna över den ekonomiska utvecklingen visar att pastoratet kommer att stå inför en svårare ekonomisk situation de kommande åren. Prognosen är att antalet kyrkotillhöriga minskar med mellan 2,0 – 2,2 % mellan 2021 och 2022. Prognoserna är dock osäkra och svårbedömda med hänsyn till

effekterna av Covid-19-pandemin och hur detta påverkar ekonomin. Förutom nedanstående förslag måste förbättringar ske fortlöpande vad gäller energiåtgång och ev. investering i nya energikällor.

Församlingsverksamheten – församlingshem och andra samlingslokaler

Det är viktigt att genomföra tydliga utredningar och kostnadsberäkningar om framtida användningar, inklusive möjligheter att avveckla eller anpassa lokaler. Utredningarna bör genomföras som förstudier, i vilka olika handlingsalternativ prövas och värderas utifrån pastoratets utveckling och ekonomi och vad som är möjligt med hänsyn till byggnadernas ändamålsenlighet och tekniska krav. Utredningar bör också innehålla någon form av undersökning av församlingsmedlemmarnas och det omgivande samhällets tankar, kanske i form av allmänna möten.

Handlingsalternativen kan till exempel innebära försäljning, uthyrning eller annan typ av anpassning. Förstudien bör vara klar senast 2023. I väntan på utredningen bör endast prioriterade underhållsåtgärder genomföras.

Konsekvenser

Förstudier är nödvändiga för att få ett välgrundat underlag för val av fortsatt inriktning. Om förstudier inte genomförs riskerar man att man skjuter upp nödvändiga åtgärder som kan bidra positivt till pastoratets utveckling och ekonomi eller att går vidare med lösningar som inte är optimala.

Nyttjandegrader och kostnader per m²

Under avsnittet församlingshem och andra samlingslokaler framgår fastighetskostnader per m² och kostnad per nyttjad timme samt nyttjandegrader för församlingshem och samlingslokaler. Utifrån denna statistik samt den omständigheten att vård- och underhållsplaner saknas för andra lokaler än kyrkorna föreslås följande åtgärder:

Tabell – åtgärdsplan för åren 2022–2024

Lokal	Nyttjandegrad 2019	Åtgärd	Klart år
Trästena kyrkstuga	0 %	Överlåta till begravningsverksamheten	2022–2023
Bäcks samlingssal	0,48 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023
Älgårås församlingshem	3,49 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023
Färegården	8 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehovs samt beslut om åtgärd	2023
Fredsbergs församlingshem	9,16 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023–2024
Mo församlingshem	10,39 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023–2024
Hova församlingshem	19,56 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023–2024
Töreboda församlingshem	42 %	Utredning och kostnadsberäkning av renoveringsbehov samt beslut om åtgärd	2023–2024

Kyrkor

Vinterstängda kyrkor

Enligt beslut i kyrkorådet 2014 har 6 kyrkor varit vinterstängda från den 1 december till den 1 april (fem månader). Beslutet har gällt för Beateberg, Bällefors, Halna, Gårdsjö, Sveneby och Mo (3 månader) samt för Hova prästgårdsflygel och Trästena kyrkstuga. Av beslutet framgår att endast begravingar skulle tillåtas i de vinterstängda kyrkorna, men både dop och vigslar och gudstjänster (i mindre omfattning) har ändå tillåtits tror att kyrkorådet beslutade att endast begravingar skulle tillåtas. Mo kyrka har sedan 2018 var

öppen hela året efter att många av församlingens medlemmar klagat att det firats för få gudstjänster i Mo och Hjälsstad kyrkor. Hova prästgårdsflygel är inte längre aktuell eftersom prästgården i Hova såldes under våren 2021.

Fägre församlingsråd har föreslagit att Beateberg och Bällefors kyrka hålls vinterstängda. Töreboda församlingsråd har föreslagit att Halna kyrka hålls vinterstängd. Fägre församlingsråd har dessutom i sitt remissvar väckt frågan om det går att vinterstänga 6 månader i stället för fem månader.

Beslut om vilka kyrkor som ska vara vinterstängda bör tas av kyrkorådet i början av 2022, samt för vilken tid och vilka förrättningar som ska tillåtas i vinterstängda kyrkor.

Kyrkor i "malpåse"

Församlingsrådet i Fägre har föreslagit att Sveneby kyrka läggs i "malpåse" och att gudstjänster och förrättningar inte tillåts i den kyrkan. Gudstjänster har inte firats i den kyrkan på många år och senast det var en förrättning var för fem år sedan. Innan kyrkan läggs i malpåse behöver en utredning göras av kyrkans skick (främst tak) samt om kyrkan ska kallställas helt. Pastoratet måste också överväga om de inventarier som förvaras i kyrkan ska flyttas till annan kyrka. Tillstånd för detta begärs i så fall hos länsstyrelsen.

Anpassningar och ökat nyttjande i kyrkorna

Den nyttjandegradsmätning som genomförts i utredningen visar ett generell lågt nyttjande både vad gäller kyrkor och andra lokaler i församlingsverksamheten. Pastoratet har inte behov av att införskaffa fler lokaler. Snarare visar nyttjandegraden att pastoratet skulle kunna bibehålla verksamheten med ett mindre fastighetsbestånd.

Begravningsverksamhetens lokaler

Vård- och underhållsplaner saknas för begravningsverksamhetens fastigheter och behöver arbetas fram under de kommande fyra åren. Arbetet med detta har påbörjats under 2021 i och med att en genomlysning har gjorts av organisationen.

En samlad bedömning av begravningsverksamhetens lokalbehov och ev renoveringsbehov bör göras och därefter får beslut tas om vilka lokaler som ska behållas/ avvecklas/åtgärdas. Översynen bör vara färdig senast 2023.

Kyrkogårdar

Av den tekniska bedömningen framgår att det finns en stor underhållsskuld och att det finns ett stort behov av många olika åtgärder. Det finns också behov av mer mark för kyrkogårdarna i Hova, Ekeskog och Sveneby samt vid Hova kyrka för den kommande 10-årsperioden.

Prognoser 2022–2031

Flera av åtgärderna i planen innebär utredningar/förstudier, och de förväntade effekterna beror på vilket handlingsalternativ som man väljer att gå vidare med. För att ändå beskriva konsekvenserna av åtgärdsplanen lämnas här följande utgångspunkter:

- Församlingsverksamheten för barn och unga, musikverksamhet och vuxenverksamhet bedrivs i huvudsak från fyra orter: Töreboda, Hova, Fredsberg och Moholm.
- Vinterstängning av minst tre kyrkor (Beateberg, Bällefors och Halna).
- Sveneby läggs i "malpåse".
- Trästena kyrkstuga överlämnas till begravningsverksamheten.
- Utredningar/förstudier/ kostnadsberäkningar avseende underhållsbehov för församlingsverksamhetens samtliga lokaler tas fram innan beslut om åtgärder (likande de vård- och underhållsplaner som finns för kyrkorna).
- Översyn av energikällor och ev byte av direktverkande el (både kyrkor och övriga lokaler).
- Planerat underhåll för kyrkorna följer de reviderade vård- och underhållsplaner som finns.
- Ökad nyttjandegrad för pastoratets kyrkor.

- Genomföra åtgärder för kyrkogårdarna enligt upprättade vård- och underhållsplaner.
- Revidera och uppdatera vård- och underhållsplaner för kyrkogårdarna.
- Bedömning av lokalbehov för begravningsverksamheten.
- Undersöka ev. möjlighet att hyra mindre lokal i Moholms samhälle för diakonins expedition.

Ovanstående förslag bör vara påbörjade och ev. åtgärdade till delmålsåret 2023.

Konsekvenser för ekonomin

Det går i nuläget inte att säga om åtgärdsplanen innebär en minskning av pastoratets fastighetskostnader eftersom det saknas relevanta beräkningar o underhåll och renoveringar.

För att klara kyrkofullmäktiges mål om att årskostnaden för församlingsverksamhetens lokaler i genomsnitt ska motsvara 27 % av församlingsverksamhetens årliga intäkt och årskostnaden för begravningsverksamhetens lokaler ska sträva mot 13 % av verksamhetens relevanta intäkter krävs aktiva åtgärder de kommande åren. Åtgärdsplanens förslag om utredningar/förstudier kommer att ge mer genomarbetade analyser för de ekonomiska konsekvenserna.

Konsekvenser för verksamheten

Fördjupade utredningar och förstudier samt beslutade åtgärder kan leda till både positiva och negativa reaktioner, som behöver mötas med ödmjukhet och respekt. Innan utredningar påbörjas behöver en kommunikationsplan upprättas för att säkerställa att utredningarna kommuniceras på ett bra sätt.

Förslag:

- Att arbetsgrupper tillsätts för att göra ytterligare analyser och utredningar med mera inför ev. beslut om ev. avveckling eller andra åtgärder för lokaler
- Bjuda in till allmänna möten
- Remisser till församlingsråden
- Kommunicera lokalförsörjningsplanen

Vem beslutar?

De åtgärdsförslag, utredningar med mera som föreslagits ovan, bör kyrkorådet ansvara för att de blir genomförda och beredda för att beslut ska kunna tas i kyrkofullmäktige. Besluten får anses utgöra sådana principiella ärenden som är av större vikt för pastoratet varför kyrkofullmäktige ska besluta (KO 3 kap §2). Församlingsråden bör var delaktiga i utredningar som avser lokaler i resp. församling.

Konsekvenser för barn och unga

Den samlade bedömningen är att de åtgärder som följer av åtgärdsplanen inte har några direkta negativa konsekvenser för barn och unga. I de lokaler där barn och ungas aktiviteter (grupper) bedrivs idag kommer säkerligen aktiviteter att bedrivas även under den kommande 10-årsperioden. Lokalerna är i behov av uppfräschning och anpassning så att de passar just den här typen av verksamhet och de olika åldersgrupperna.

Lokalförsörjningsplanen bör vara ett dokument och justeras/uppdateras när behov finns. Nästa uppdatering bör ske senast 2023.

Flerårsbudget

Bilaga 1

	2022	2023	2024	2025
	tkr	tkr	tkr	tkr
Kyrkoavgift	18 000	17 900	18 500	18 700
Begravningsavgift	12 224	13 000	13 200	13 400
Ekonomisk utjämning	1 350	1 220	1 300	1 280
Andelar i avkastning från prästlönetillgångar	1 200	1 100	1 100	1 200
Erhållna bidrag o gåvor	2 132	900	800	800
Övriga verksamhetsintäkter	1 432	1 500	1 500	1 600
Summa verksamhetens intäkter	36 338	35 620	36 400	36 980
Övriga externa kostnader	-12 769	-12 500	-13 000	-13 500
Personalkostnader	-21 262	-21 700	-22 100	-22 500
Av- och nedskrivningar av anläggningstillgång	-2 502	-2 800	-2 800	-3 000
Summa verksamhetens kostnader	-36 533	-37 000	-37 900	-39 000
Verksamhetsresultat	-195	-1 380	-1 500	-2 020
Ränteintäkter	200	200	200	150
Räntekostnader	0	0	0	0
Summa resultat från finans. investeringar	200	200	200	150
Årets resultat	5	-1 180	-1 300	-1 870
Målsatt kapital	25,8 mkr	omprövning		
Utveckling eget kapital	45,0 mkr/2021	45,0 mkr	43,8 mkr	42,5 mkr
(inkl. prognosticerat överskott 2021)				40,6 mkr

Förvaltningsområdesnamn	Byggnadsverksnamn	Funktion	Bruksarea(m ²)	Uppvärmningsform	Miljömärkt el
Töreboda	Töreboda kyrkogårdsexpedition	Administrationsbyggnad	309	Direktverkande el	Nej
Hjälstad	Hjälstads kyrka förråd personalbyggnad	Förrådsbyggnad	212	Direktverkande el	Nej
Hova	Hova kyrkogårdsexpedition	Förrådsbyggnad	183	Direktverkande el	Nej
Älgårås	Älgårås kyrka garage/vaktmästare	Förrådsbyggnad	131	Direktverkande el	Nej
Fredsberg	Fredsbergs kyrka vaktmästeri/förråd	Förrådsbyggnad	101	Direktverkande el	Nej
Bäck	Bäck förråd (stallet)	Förrådsbyggnad	101	Uppvärmning saknas	
Hova	Hova gravkapell	Kyrka/kapell	69	Direktverkande el	Nej
Bällefors	Bällefors Kyrka förråd/bårhus	Förrådsbyggnad	63	Uppvärmning saknas	
Halna	Halna Fridhem personalutrymme	Personalbyggnad	53	Direktverkande el	Nej
Halna	Halna kyrka förråd	Förrådsbyggnad	52	Värmepump – Luft/luft	Nej
Fägre	Fägre bårhus	Bårhus	49	Uppvärmning saknas	Nej
Mo	Mo kyrka förråd	Förrådsbyggnad	43	Direktverkande el	Nej
Beateberg	Beatebergs Förråd	Förrådsbyggnad	38	Direktverkande el	Bra miljöval
Trästena	Trästena kyrkas förråd	Förrådsbyggnad	38	Uppvärmning saknas	
Halna	Halna kyrka gamla förrådet	Förrådsbyggnad	27	Uppvärmning saknas	
Älgårås	Älgårås kyrkas bårhus/offentlig toalett	Toalett	24	Direktverkande el	Nej
Gårdsjö	Gårdsjö garage	Förrådsbyggnad	24	Uppvärmning saknas	
Beateberg	Beatebergs kyrka bårhus	Bårhus	21	Uppvärmning saknas	
Ekeskog	Ekeskogs kolumbarium (för urnor)	Kolumbarium	20	Uppvärmning saknas	
Fägre	Fägre vaktmästarbod	Personalbyggnad	20	Direktverkande el	Nej
Mo	Mo kyrka, bårhus	Bårhus	18	Uppvärmning saknas	Nej
Halna	Halna kyrka bårhus	Bårhus	16	Uppvärmning saknas	
Hjälstad	Hjälstads uthus	Förrådsbyggnad	7	Uppvärmning saknas	
Bällefors	Bällefors utedass	Toalett	1	Uppvärmning saknas	
Hjälstad	Hjälstad kyrkas carport	Garage	0	Uppvärmning saknas	
Fredsberg	Fredsbergs kyrkas tiondemagasin	Förrådsbyggnad	0	Uppvärmning saknas	
			1620		

Byggnadsverksnamn	Bruksarea(m ²)	Markareal(m ²)	Uppvärmningsform	Miljömärkt el
Beatebergs Kyrka	521		Värmepump – Bergvärme	Bra miljöval
Bäck gamla skola trädgård		3349		
Bäck gamla skolan	361		Värmepump – Bergvärme	Bra miljöval
Bäck pumphus	0		Uppvärmning saknas	
Bäcks Kyrka	195		Direktverkande el	Bra miljöval
Bällefors Kyrka	233		Värmepump – Bergvärme	Bra miljöval
Bällefors övrig mark		9656		
Ekeskogs Kyrka	170		Värmepump – Bergvärme	Bra miljöval
Ekeskogs kyrkas klockstapel	37		Direktverkande el	Bra miljöval
Fagerlids kyrkplats		3050		
Fredsbergs församlingshem	422		Värmepump – Bergvärme	Nej
Fredsbergs församlingshem förråd	49		Uppvärmning saknas	
Fredsbergs församlingshem garage	87		Uppvärmning saknas	
Fredsbergs församlingshem park		12068		
Fredsbergs församlingshem skolmuseum	265		Uppvärmning saknas	
Fredsbergs Kyrka	687		Värmepump – Bergvärme	Nej
Fägre Kyrka	294		Direktverkande el	Nej
Fägregården	559		Värmepump – Ytjord	Nej
Fägregårdens parkmark		3870		
Gårdsjö Kyrka	462		Värmepump – Bergvärme	Nej
Gårdsjö kyrka, Klockstapel	0		Uppvärmning saknas	
Gårdsjö kyrkogårds parkering		487		
Halna Kyrka	496		Direktverkande el	Nej
Hjälstads jordbruksmark		6173		
Hjälstads Kyrka	289		Direktverkande el	Nej
Hova Djupedalen Storhult		593540		
Hova församlingshem	784		Värmepump – Ytjord	Nej
Hova kyrka	507,9		Värmepump – Bergvärme	Nej
Hova kyrkas Kyrkpark		9119		
Hova kyrkas tjuvkällaren/Museum	164		Uppvärmning saknas	
Hova kyrkogårds klockstapel	0		Uppvärmning saknas	
Mo Församlingshem	143		Direktverkande el	Nej

Kyrkobyggnader i Töreboda pastorat och kostnad/m2 (2019) samt kostnad/nyttjad timme						
Kyrka	BRA (kvm)	kostnad/kvm	kostnad/nyttjad timme	Nyttjande snitt /mån (gudstjänst mm)	Anm	
Beateberg	521	566	7227	2,29	Vinter 5 mån	
Bäck	195	563	6776	1,33		
Bällefors	233	295	9829	0,14	Vinter 5 mån	
Ekeskog	170	421	4492	1,33		
Fredsberg	687	442	6911	1,9		
Fägre	294	465	4863	1,08		
Gårdsjö	462	140	5478	1	Vinter 4 mån	
Halna	496	455	10244	2		
Hjälstad	289	360	1288	1,83		
Hova	508	483	3302	5		
Mo	257	404	3493	2,92		
Sveneby	196	206	19615	0,14	Vinter 5 mån	
Trästena	234	1293	13807	1,5		
Töreboda	717	821	3255	13		
Älgårås	252	710	4029	2,5		
Totalt	5511	7624	104609	37,96		
		snitt 508 /kvm	snitt totalt 6 974/timme			
				OBS förrättningar ej medräknade		

Församlingshem i Töreboda pastorat och kostnad/m2 (2019) samt kostnad/nyttjad timme						
Lokal	BRA (kvm)	Kostnad/kvm	Nyttjad tid (timmar)	Kostnad per nyttjad timme (kr)	Nyttjandegrad i % per lokal	
Töreboda församlingshem	1663	845	1475	491	42%	
Hova församlingshem	784	867	561	1212	20%	
Färegården	559	457	159	1228	8%	
Fredsbergs församlingshem	422	1384	307	485	9%	
Bäcks församlingshem	361	118	6	7118	0,5%	
Älgårås församlingshem	262	204	207	218	3,5	
Mo församlingshem	143	598	514	171	10,4%	
Trästena kyrkstuga	92	160	2	7382	0	
Totalt	4286	4633	3231	18305		